Regler for barn og ungdom i arbeid

***Oppdatert 28. Juni 2022:* Ønsker boligselskapet ditt å ansette barn/ungdom i sommerjobb, så er det noen regler det er viktig å være klar over. Først når ungdommen har blitt 15 år kan han/hun arbeide med rydde- og vedlikeholdsoppgaver i parker. Du må som arbeidsgiver i hvert enkelt tilfelle vurdere om arbeidet kan være til skade for den unge, og gjøre det som er nødvendig for å ivareta sikkerheten.**

Tidlig krøkes som gode arbeidstakere skal bli, men hovedregelen er at barn først ved fylte 13 år kan ta arbeid, og det må være lette oppgaver.

Hvilke jobber kan barn og ungdom gjøre?

Arbeidstilsynet sier at reglene i arbeidslivet stort sett gjelder for alle, uansett hvor gammel du er. Men på noen områder finnes det spesielle regler for personer under 18 år. Arbeidstilsynet har laget en faktaside som heter «Barn og ungdom i arbeid». Her blir det blant annet beskrevet hvilke typer av arbeid barn og ungdom kan utføre. Kort oppsummert betyr dette at barn og unge kan ta følgende arbeid:

- **Barn under 13 år – Kan ikke ta arbeid**
  Hovedregelen er at barn under 13 år ikke kan ta arbeid.

- **Barn 13-14 år – Kan utføre «lett» arbeid**
  Barn som har fylt 13 år kan ta «lett» arbeid. Eksempler på dette kan være jobb som avisbud, eller utføre kontor- og butikkarbeid.

  Barn som har fylt 14 år kan også ha annet arbeid som del av skolegang eller i praktisk yrkesorientering. Dette skal godkjennes av skolemyndighetene.

  Det kreves skriftlig samtykke fra foreldre eller andre foresatte for barn som er under 15 år, eller skolepliktige, før de kan begynne å arbeide.

  Ifølge arbeidstilsynet kan barn under 15 år, eller som er i skolepliktig alder gjøre kulturelt, kunstnerisk, sportslig eller reklamemessig arbeid hvis arbeidsgiver har fått forhåndsgodkjenning fra Arbeidstilsynet. Les mer om forhåndssamtykke og innhold i søknad på arbeidstilsynests nettsider.

- **Ungdom 15-17 år – Kan ha arbeid som ikke er til skade for deres sikkerhet, helse, utvikling eller skolegang**
  Det betyr at ungdommen i denne aldersgruppen for eksempel kan ta butikkarbeid og rydde- og vedlikeholdsarbeid i parker.

Farlig arbeid som er forbudt for personer under 18 år

Visse typer arbeid regnes som farlig, og er forbudt å utføre av personer under 18 år. Man kan for eksempel ikke sette ungdom under 18 år til arbeid der en kan bli utsatt for kreftfremkallende kjemikalier, stråling eller farlige maskiner. På arbeidstilsynets sider listes det opp hvilke typer arbeid personer under 18 år ikke skal utføre.

Arbeidstakere som er under 18 år, deres foreldre eller andre foresatte skal informeres om eventuell risiko som er forbundet med arbeidet og om alle tiltak som settes i verk for å ivareta de unges sikkerhet og helse.

Arbeidsavtale

- Alle arbeidstakere skal ha skriftlig avtale. Dette gjelder uansett om det er en fast eller midlertidig stilling, og det er ingen unntak fra denne regelen.

- Det skal altså skrives arbeidsavtale også med den som ansettes i en midlertidig stilling, som for eksempel en sommerjobb. Dersom arbeidsforholdet varer under en måned, må arbeidsavtalen inngås umiddelbart. Dersom arbeidsforholdet varer i mer enn en måned, må arbeidsavtalen inngås snarest mulig og senest innen en måned etter arbeidsforholdet startet.

- Arbeidsavtalen skal blant annet inneholde opplysninger om arbeidstid, lønn, oppsigelsestid og andre betingelser. Arbeidstilsynet har en oversikt over minimumskravet til innholdet i den skriftlige avtalen.

- Arbeidstilsynet har maler for arbeidsavtaler på flere språk

Opplæring – Ta særlig hensyn til personer under 18 år

Som arbeidsgiver bør du sette av god tid til opplæring. Du plikter som arbeidsgiver å gi nødvendig instruksjon/opplæring slik at den ansatte kan mestre jobben. I opplæringen av personer under 18 år skal det tas særlig hensyn til deres manglende arbeidserfaring, at de ikke er oppmerksomme på eksisterende og potensiell risiko, eller at de ennå ikke er fullt utviklet.

Arbeidstilsynet sier at unge arbeidstakere må få en grunnleggende opplæring i helse, miljø, og sikkerhet før de begynner med arbeidet. Ifølge arbeidstilsynet kan en slik opplæring omfatte:

- Spesielle farer som er forbundet med arbeidsoppgaven som utføres på arbeidsplassen.
- Hva de skal gjøre for å beskytte seg selv mot farer på arbeidsplassen.
- Hva de skal gjøre hvis de mener at arbeidsoppgaver ikke utføres sikkert.
- Hvem de skal kontakte om de er usikre eller har spørsmål.
- Hva de skal gjøre om de selv eller en kollega blir utsatt for en ulykke.
- Hvilket ansvar de har for å samarbeide med arbeidsgiver om sikkerheten på arbeidsplassen.

Sørg for oppfølging

Det er også viktig å sørge for at unge arbeidstakere får god oppfølging. Nedenfor er tips fra Arbeidstilsynet til hva du bør tenke på:

- Hvordan skal de unge arbeidstakerne holdes under oppsyn?
- Hvem skal ha det samlede ansvaret for dem?

- Hvilke arbeidsoppgaver krever spesiell oppfølgning og veiledning?
- Har de som skal lede dem, nødvendig kompetanse og kunnskap om risikofaktorer for unge arbeidstakere?
- Hvor kan medarbeiderne som følger dem opp, melde fra om eventuelle problemer knyttet til sikkerheten?

Arbeidstid for personer under 18 år

- For personer under 15 år, eller som er skolepliktige må arbeidstiden ikke overstige 2 timer i døgnet, og 12 timer i uken i uker med undervisning. På skolefrie dager kan arbeidstiden være opptil 7 timer i døgnet. I skoleferier som varer minst en uke, kan arbeidstiden være opptil 7 timer i døgnet og 35 timer i uken. Barn under 15 år skal ha fri mellom kl. 20.00 og 06.00.

- For personer mellom 15 og 18 år som ikke er skolepliktige, må arbeidstiden ikke overstige 8 timer i døgnet og 40 timer i uken. Denne aldersgruppen skal ha fri mellom 23:00 og 06:00. Arbeid mellom 21.00 og 23.00 er nattarbeid og kun tillatt på visse vilkår.

- Unntak for forbudet om nattarbeid står i forskrift om organisering, ledelse og medvirkning.

- Personer under 18 år kan ikke jobbe overtid.

- Barn og unge under 18 år skal ha pause minst èn halvtime, helst sammenhengende, om arbeidstiden er over fire og en halv time.

Forsikringer

Arbeidsgivere må tegne yrkesskadeforsikring for alle sine ansatte. Dette gjelder også for barn og unge i sommerjobb. Hvilke andre forsikringer som er aktuelle for arbeidsforholdet, bør avklares med boligselskapets forsikringsselskap.

Attest

Alle ansatte har krav på skriftlig attest når de slutter i en jobb. Dette gjelder også for barn og ungdom. Men arbeidstaker som forsvinner fra arbeidsplassen uten gyldig grunn har ikke krav på attest. Attesten skal minimum inneholde arbeidstakers navn, arbeidstakers fødselsdato, hva arbeidet har bestått i og arbeidsforholdets varighet (start- og sluttdato). Attesten skal dateres og underskrives av arbeidsgiveren. Les mer på arbeidsmiljøloven.com.

Koronavirus – tiltak i arbeidslivet

«For å forebygge smitte av koronaviruset (covid-19) er det viktig at arbeidsgivere gjennomfører en risikovurdering av mulig smittefare», sier Arbeidstilsynet. Les oppdatert informasjon på arbeidstilsynets nettsider.

Kilder og anbefalte lenker

1. BevarHMS / HMS-håndbok / rutiner og instrukser / Oppfølging av ansatte / Barn og ungdom.

2. Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning, Kapittel 12. Arbeid av barn og ungdom

   2.1. § 8-1 Opplæring

   2.2. § 12-6 Forbud mot arbeid som kan medføre særlig fare for helseskade

   2.3. § 12-9. Vilkår for å sette ungdom til arbeid om natten

3. Lov om yrkesskadeforsikring

4. Artikler fra arbeidstilsynet:

   4.1. Faktaside "Ungdom i arbeid"

   4.2. Oversikt over § 12-6. Forbud mot arbeid som kan medføre særlig fare for helseskade

   4.3. Informasjon om arbeidsavtaler

   4.4. Maler for arbeidsavtale

   4.5. Fem råd til deg som skal ut i sommerjobb

   4.6. De unges sikkerhet – ditt ansvar

   4.7. Koronavirus: Tiltak i arbeidslivet